

SYLABUS**DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2022–2025
rok akademicki 2022/2023****1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE**

nazwa przedmiotu	Literatura staropolska
kod przedmiotu	IC1/9
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Literatury Staropolskiej i Polskiego Oświecenia
kierunek studiów	filologia polska
poziom studiów	studia pierwszego stopnia
profil	ogólnoakademicki
forma studiów	studia stacjonarne
rok i semestr studiów	pierwszy rok, pierwszy semestr
rodzaj przedmiotu	wykład, ćwiczenia warsztatowe
język wykładowy	polski
koordynator	dr hab. prof. UR Grzegorz Trościński
imię i nazwisko osoby prowadzącej	dr hab. prof. UR Jolanta Kowal, dr hab. prof. UR Roman Magryś, prof. dr hab. Marek Nalepa, drhab. Grzegorz Trościński, prof. UR

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

semestr (nr)	wykt.	ćw.	konw.	lab.	sem.	ZP	prakt.	inne (jakie?)	liczba pkt. ECTS
1	30	30							5

1.2. Sposób realizacji zajęć

x zajęcia w formie tradycyjnej

X zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3. Forma zaliczenia przedmiotu (z toku)

wykład – egzamin

ćwiczenia – zaliczenie z oceną (na podstawie aktywnego uczestnictwa w zajęciach i ocen pozytywnych z kolokwiów)

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Podstawowa wiedza z zakresu literatury staropolskiej wyniesiona z poprzednich etapów kształcenia.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1. Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie z procesem historycznoliterackim obejmującym okres od średniowiecza do schyłku baroku.
C2	Zaznajomienie ze stylami, nurtami, pisarzami w kontekście estetyczno-literackim i filozoficznym.
C3	Sytuowanie utworów z zakresu literatury staropolskiej w różnych kontekstach oraz tradycjach.

3.2. Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	odniesienie do efektów kierunkowych
EK_01	Student/ka przywołuje treść lektur podstawowych w obrębie poszczególnych autorów, tekstów i staropolskich zjawisk literackich z wykorzystaniem wskazanej literatury, rozróżnia terminologię teoretycznoliteracką niezbędną do interpretacji dzieł literackich z okresu od średniowiecza do baroku, zna i rozumie główne nurty badań nad literaturą staropolską z uwzględnieniem niezbędnych kontekstów literatury europejskiej.	K_W02 K_W08
EK_02	Student/ka klasyfikuje dzieła literackie w obrębie procesu historycznoliterackiego epok staropolskich, analizuje treść utworów literackich objętych listą lektur z uwzględnieniem sfery immanentnej oraz odpowiednich kontekstów, poddaje krytycznemu oglądowi dzieła literackie z zakresu literatury staropolskiej w ujęciu komparatystycznym, rozumie specyfikę społeczno-kulturową, w jakiej powstawały poznawane dzieła od średniowiecza do baroku.	K_U01 K_U06
EK_03	Student/ka jest zorientowany/a na pogłębianie wiedzy	K_K03

	zdobytej na wykładach z literatury staropolskiej, zna i docenia wartość staropolskiego dziedzictwa literackiego i kulturowego w kontekście późniejszych dokonań w obrębie polskiej literatury oraz wobec różnorodnej tradycji literatur europejskich.	
--	---	--

3.3. Treści programowe

A. Problematyka wykładu

treści merytoryczne
Zapoznanie studentów z programem zajęć, literaturą przedmiotu, warunkami zaliczenia przedmiotu. Periodyzacja literatury staropolskiej. Ramy czasowe polskiego średniowiecza. Nazwa epoki. Uniwersalizm i jego kulturowe oraz literackie konsekwencje: hierarchizm, teocentryzm, alegoryzm, dydaktyzm. Biblia – średniowieczną Księgą kultury. Średniowieczna definicja literatury. Cechy kultury średniowiecznej (rola Kościoła w kształtowaniu oblicza epoki, hierarchii nauk i sztuk oraz tematów literackich). Przyczyny krytycznych ocen epoki i trudności odbioru literatury średniowiecznej. Oceny epoki w perspektywie historycznoliterackiej. Weryfikacja stereotypów towarzyszących opiniom o średniowieczu.
Początki literatury średniowiecznej w Polsce i jej dwujęzyczność. Uwarunkowania literatury w języku łacińskim. Dorobek piśmiennictwa łacińskiego (pisarze obcy i polscy, poezja i proza). Europejskość polskiej literatury łacińskiej. Pozorna anonimowość literatury średniowiecznej. Gatunki liturgiczne: trop, sekwencja, hymn, kazanie, dramat liturgiczny. Kroniki średniowieczne: od Galla do Długosza. Łacina a polszczyzna – konflikt czy inspiracja?
Średniowieczna poezja w języku polskim: tematy, gatunki, osiągnięcia artystyczne. <i>Bogurodzica</i> – arcydzieło poezji w języku ojczystym. Najstarsze pieśni pasyjne, wielkanocne, kolędowe. Rola hagiografii w kulturze średniowiecza polskiego i jej najwybitniejsze efekty literackie. Poezja świecka: tematy, gatunki, środowiska autorów i odbiorców.
Średniowieczna proza w języku polskim: tematy, gatunki, autorzy, osiągnięcia artystyczne. Sztuka kaznodziejska polskiego średniowiecza (najważniejsze zbiory). <i>Kazania świętokrzyskie</i> – arcydzieło prozatorskie w języku polskim. W kręgu polskiej tradycji przekładu – średniowieczne psalterze, <i>Biblia królowej Zofii</i> . Inspiracje biblijne w literaturze polskiego średniowiecza – w kręgu apokryfów (<i>Rozmyślenia przemyskie</i>).
Kryzys kultury średniowiecznej – „jesień średniowiecza” w Polsce. Sytuacja polszczyzny w późnym średniowieczu. <i>Lament świętokrzyski</i> – najwybitniejszy tekst dolorystyczny Europy. Nominalizm i <i>devotio moderna</i> w literaturze. Tematyka śmierci w polskiej poezji XV stulecia. Twórczość Władysława z Gielniowa i krąg poetycki bernardynów. Średniowiecze europejskie a polskie. Znaczenie osiągnięć artystycznych średniowiecza.
Narodziny renesansu w Italii i Polsce – analogie i różnice. „Średniowieczne korzenie renesansowego humanizmu” – ewolucja czy rewolucja? „Człowiekiem jestem...” – renesansowe prawdy i mity. Problem „renesansu północnego”. Zagadnienie progu renesansowego w Polsce. W XV-wiecznym Krakowie (znaczenie Akademii Krakowskiej, inicjatywy Filipa Kallimacha, początki re-

nesansowego mecenatu). Znaczenie twórczości poetów polsko-łacińskich.
Humanizm i reformacja – nurty kulturowe epoki. Humanizm chrześcijański w Polsce. Znaczenie Biernata z Lublina i poetów pierwszej fazy renesansu. Stanisław Orzechowski jako pisarz polityczny. Polemiki literackie o nowe wzorce osobowe. Erazmianizm, cyceronianizm, horacjanizm, neostoicyzm – nowe inspiracje, „wyznawcy”. Literackie efekty starań „o poprawę Rzeczypospolitej”.
Mikołaj Rej – biografia literacka. Inicjatywy artystyczne pisarza.
Jan Kochanowski jako pierwszy polski poeta kultury i twórca nowożytnej poezji polskiej, inicjator i inspirator artystyczny. Biografia literacka poety.
Dorobek polskiego humanizmu w zakresie gatunków literackich, wersyfikacji, uformowania języka polskiego. Kryzys uniwersalizmu i renesansowej teorii imitacji. Kulturotwórcza rola kontrreformacji. Wpływ Soboru Trydenckiego i duchowości ignacjańskiej na proces rechrystianizacji kultury europejskiej. Literackie kształty konwersji (M. Sęp-Szarzyński – prekursor polskiego baroku). Szymon Szymonowicz i awangarda Akademii Zamojskiej.
Barok jako pierwsza nowożytna epoka kultur narodowych. Empiryczna dokumentacja teorii kopernikańskich i jej skutki dla barokowej antropologii. Makiawelizm czynnikiem strukturalizacji absolutyzmu i rozpadu europejskich pojęć moralnych. Nowe systemy filozoficzne. Odkrycia w naukach przyrodniczych – empiryzm powodem frustracji humanistów. „Dwie nieskończoności” przyczyną lęków, depresji i wewnętrznego rozdarcia człowieka baroku.
Poeci wczesnej fazy baroku w Polsce. Poematy alegoryczne Kaspra Twardowskiego i Hieronima Morsztyna. Propozycje nowej literatury (Sebastian Grabowiecki, Kasper Miaskowski). Piotr Skarga – teoretyk i organizator nowej kultury. Biblia podstawą nowych gatunków literackich: elegia pokutna, mesjada, romans biblijny. Macieja Kazimierza Sarbiewskiego teoria konceptu.
Nurt dworski polskiego baroku. Poeci kunsztowni. Poezja medytacyjna, metafizyczna i konceptystyczna Daniela Naborowskiego. Marinizm, antypetrarkizm i libertynizm poezji Jana Andrzeja Morsztyna. Teatr i dramat dworski (Stanisław Herakliusz Lubomirski).
Nurt sarmacki polskiego baroku. Charakterystyka sarmatyzmu i jego literackich efektów. Epika historyczna. Erotyk sarmacki. Pamiętnikarstwo, epistolografia i szlacheckie <i>silva rerum</i> . Poezja ziemiańska. Szlachecka „muza domowa”. Sarmaccy moralisci i awanturnicy. Wzorce heroiczne w literaturze sarmackiej. Teorie historiozoficzne sarmatyzmu (sarmacki mesjanizm Wespazjana Kochowskiego).
Schyłek baroku – czasy saskie. Barok – rokoko. Sarmatyzm czasów saskich. Podsumowanie.

- B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

treści merytoryczne
Zapoznanie studentów z programem zajęć, literaturą przedmiotu, warunkami zaliczenia przedmiotu.
<i>Bogurodzica</i> – najstarszy utwór poetycki w języku polskim, pieśń, modlitwa, kontrafaktura, trop, „traktat teologiczny” w formie wiersza. W kręgu stylu romańskiego i duchowości benedyktyńskiej.

<i>Lament świętokrzyski</i> – najwybitniejszy tekst dorystyczny Europy, nowatorstwo utworu, w kręgu nominalizmu <i>idevotio moderna</i> .
<i>Legenda o świętym Aleksym</i> – ascetyzm średniowieczny, heroizm chrześcijański, idea jałmużny, utwór wobec gatunków hagiograficznych i schematów żywotopisarstwa.
<i>Kronika polska</i> Galla Anonima - apologia i apoteoza Bolesława Krzywoustego, literackość dzieła, panegiryzm, <i>ars dictandi</i> , poezja Galla.
<i>Kazania świętokrzyskie: ars praedicandi i ars dictandi</i> .
Jan Kochanowski, „ <i>Czego chcesz od nas, Panie...</i> ” – renesansowa wizja Boga, świata i człowieka; synteza kultury - konteksty literackie i erudycyjne zaplecze utworu; renesansowy neoplatonizm i panteizm.
Jan Kochanowski, <i>Pieśń świętojańska o Sobótce</i> – konstrukcja cyklu, horacjanizm, petrarkizm.
Jan Kochanowski, <i>Odprawa posłów greckich</i> – budowa tekstu, dramat niesceniczny (?), tragedia renesansowa według J.C.Scaligera, nowe pojęcie tragizmu, uniwersalizm dzieła.
Mikołaj z Wilkowiecka, <i>Historyja o chwalebnyim Zmartwychwstaniu Pańskim</i> – budowa misterium, <i>sacrum</i> i <i>profanum</i> .
Piotr Skarga, <i>Kazania sejmowe</i> (Kazanie wtóre. <i>O miłości ku ojczyźnie...</i>) – cechy perswazji, geneza dzieła, wzorzec patriotyczny, analogie starotestamentowe: Polska – Nowa Jeruzalem.
Wespazjan Kochowski, <i>Psalmodia polska</i> – ideologia sarmacka, analogie starotestamentowe i Nowy Izrael, narodowy psalterz Sarmatów.
Wacław Potocki, <i>Transakcja wojny chocimskiej</i> – epos historyczny, realistyczny i retoryczny.
Jan Kochanowski, „ <i>Trudna rada w tej mierze...</i> ” – w kręgu petrarkizmu; Jan Andrzej Morsztyn, <i>Niebytność</i> – antypetrarkizm.
Samuel ze Skrzypny Twardowski, <i>Nadobna Paskwalina</i> – poemat alegoryczny.
Stanisław Herakliusz Lubomirski, <i>Ermida, czyli królewna pasterska</i> – wykład filozofii stoickiej, sielanka dramatyczna, sielanka sceptyczna, polemika z mitem arkadyjskim.

3.4. Metody dydaktyczne

wykład (metoda problemowa, prezentacja multimedialna),
ćwiczenia warsztatowe (pogadanka, praca w grupie, dyskusja)

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1. Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

symbol efektu	metody oceny efektów uczenia się	forma zajęć dydaktycznych
EK_01	Uczestnictwo w wykładach i ćwiczeniach warsztatowych, aktywny udział w zajęciach warsztatowych, zaliczone kolokwia, zdany egzamin ustny.	wykład, ćwiczenia
EK_02		warsztatowe, egzamin
EK_03		

4.2. Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Znajomość problematyki wykładów oraz lektur i opracowań z listy obowiązkowej.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

forma aktywności	średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	60
inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	2
godziny niekontaktowe – praca własna studenta (czytanie tekstów literackich i opracowań z obowiązkowych list lektur, opanowanie niezbędnej wiedzy z wykładów, ćwiczeń i zalecanych opracowań do egzaminu)	80
SUMA GODZIN	142
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	5

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	

7. LITERATURA

Literatura podstawowa

LITERATURA PODMIOTOWA

I. ŚREDNIOWIECZE

Anonim tzw. Gall, *Kronika polska*, tłum. R. Grodecki, oprac. M. Plezia, Wrocław 1989, BN I/59 [stąd: wstęp, Księga I i III].

„Cały świat nie pomieściłby ksiąg”. *Staropolskie opowieści i przekazy apokryficzne*, wyd. W.R. Rzepka i W. Wydra, wstęp M. Adamczyk, Warszawa 1996 [stąd: *Czienie o tem, kako dziewica Maryja, kiedy posługowała w kościele, częstokroć uciechę anjelską miewała; Czienie o nadobności ciała błogostawionej dziewice Maryjej...; Czienie o zwiastowaniu miłego Jezusa; Czienie o tych znamionach, które się działy po wszemu światu przy narodzeniu...; Czienie o tem, kiedy są przyszli do jaskini...; O tem, jako Jezus siedział pod drzewem palmowem...; Czienie o tem, jako stali Jezusa po ogień...; O tem, jako miły Jezus zawieszał dzban...; od O krasie Jesukrystusowej... do O nogach miłego Jezusa a o pościu*].

Polska poezja świecka XV wieku, oprac. M. Włodarski, Wrocław 1997, BN I/60 [stąd: wstęp; *Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią*; *Skarga umierającego*; *Pieśń Sandomierzanina* „Mękę Bożą spominajmy”; *Słota*, *Wiersz o chlebowym stole*; *Satyra na chytrych kmiociów*; Andrzej Gałka z Dobczyna, *Pieśń o Wiklefie*; *Wiersz o zabiciu Andrzeja Tęczyńskiego*; *Cantilenainhoneste*; wybrany wierszowany list miłosny].

Średniowieczna pieśń religijna polska, oprac. M. Korolko, Wrocław 1980, BN I/65 [stąd: *Bogurodzica*; *Lament świętokrzyski*; *Legenda o św. Aleksym*; ogólna orientacja w tematyce i gatunkach pieśni adwentowych, bożonarodzeniowych, pasyjnych, wielkanocnych, maryjnych, o świętych].

Średniowieczna poezja łacińska w Polsce, oprac. M. Włodarski, Wrocław 2007. BN I/310 [stąd: Wincenty z Kielczy, *Hymn o św. Stanisławie* („Gaude, mater Polonia...”); Stanisław Ciołek, *Pochwała Krakowa* („Cracovia civitas...”).

Średniowieczna proza polska, oprac. S. Vrtel- Wierczyński, Wrocław 1959, BN I/68 [stąd: *Kazanie na dzień św. Katarzyny*].

Wydra W., *Władysław z Gielniowa. Z dziejów średniowiecznej poezji polskiej*, Poznań 1992 [stąd: wstęp; „Jezusa Judasz sprzedał...” oraz „Augustus kiedy królował...”].

II. RENESANS

Biernat z Lublina, *Ezop*, wstęp S. Grzeszczuk, oprac. J. S. Gruchała, Kraków 1997 [stąd: wstęp; wybrane trzy bajki oraz *Żywot Ezopa Fryga* – w. 1–1532].

Górnicki Ł., *Dworzanin polski*, w: tegoż, *Pisma*, oprac. R. Pollak, Warszawa 1961 [stąd: Księga I].

Kochanowski J., *Fraszki*, oprac. J. Pelc, Wrocław 1957, BN I/163 – i nast. [stąd: wstęp; Księgi pierwsze: 3., 8., 14., 31., 40., 44., 53., 54., 64., 77., 79., 82., 83., 86.; Księgi wtóre: 1., 3., 6., 37., 57., 63., 106.; Księgi trzecie: 1., 6., 7., 14., 24., 28., 29., 37., 54., 72.].

Kochanowski J., *Odprawa posłów greckich*, oprac. T. Ulewicz, Wrocław 1969 i nast. BN I/3.

Kochanowski J., *Pieśni*, oprac. L. Szczerbicka-Ślęk, Wrocław 1998, BN I/100 [stąd: wstęp; „Czego chcesz od nas, Panie...”; z *Ksiąg pierwszych* pieśni: 2., 3., 7., 10., 14., 20., 21., 24.; z *Ksiąg wtórych* pieśni: 2., 3., 5., 7., 9., 10., 11., 19., 23., 24; *Pieśń świętojańska o Sobótce*].

Kochanowski J., *Psałterz Dawidów*, oprac. K. Meller, Kraków 1997 [wiersz dedykacyjny Piotrowi Myszkowskiemu; psalmy: 1., 8., 23., 38., 47., 51., 91., 101., 130., 133.].

Kochanowski J., *Satyr*, w: tegoż, *Poematy okolicznościowe*, oprac. R. Krzywy, Warszawa 2018.

Kochanowski J., *Treny*, oprac. J. Pelc, Wrocław 1969 – i nast., BN I/1.

Kubiak Z., *Medytacje Janicjusza*, Warszawa 1993 [stąd: Elegie: III, VII].

Mikołaj z Wilkowiecka, *Historyja o chwalebnyim Zmartwychwstaniu Pańskim*, oprac. J. Okoń, Wrocław 1971, BN I/201.

Najstarsza poezja polsko-łacińska (do poł. XVI w.), oprac. M. Plezia, Wrocław 1952, BN I/141 [stąd utwory: Pawła z Krosna, Jana z Wiślicy, Jana Dantyszka, Andrzeja Krzyckiego, Mikołaja Hussowskiego, Stanisława Ciołka].

Rej M., *Wybór pism*, wstęp i oprac. A. Kochan, Wrocław 2015 [stąd: *Krótką rozprawą między trzema osobami*, *Panem, Wójtem a Plebanem*; *Figliki*; *Żwierciadło albo Kstałt, w którym każdy stan snadnie się może swym sprawam jako we zwierciadle przypatrzeć (Księgi pierwsze, drugie i trzeci żywota człowieka poczciwego)*].

III. BAROK

Antologia literatury sowizdrzalskiej XVI i XVII wieku, oprac. S. Grzeszczuk, Wrocław 1985, BN I/186 [stąd: wstęp; *Wyprawa plebańska*].

Baka J., *Uwagi*, oprac. A. Czyż, A. Nawarecki, Lublin 2000 [stąd: *Uwaga śmierci wszystkim stanom służąca*; *Starym uwaga*; *Młodym uwaga*; *Panom uwaga*; *Uwaga damom*].

Kochowski W., *Utwory poetyckie*, oprac. M. Eustachiewicz, Wrocław 1991, BN I/92 [stąd: wstęp; *Niepróżnujące próżnowanie*, stąd: *Nagrobek mężnym żołnierzom*; *Gniazdo ojczyste*; *Wszystko z nieba*; *Góra Łyssa*; *Zielone*; *Rozjezne pożegnanie z ojczystym Gajem*; *Do domowych*; *Psalmodya polska – psalmy: I, II, V, VI, IX, XI, XIV, XXVI, XXXV*].

Lubomirski S. H., *Ermida królowna pasterska*, w: *Dramaty staropolskie. Antologia*, oprac. J. Lewański, t. 5, Warszawa 1963.

Morsztyn J. A., *Wybór poezji*, oprac. W. Weintraub, Wrocław 1998, BN I/257 [stąd: wstęp; *Do kanikuły*; *Nagrobek Perlisi*; *Bombyx*; *Do czytelnika*; *O sobie*; *Ogród miłości*; *Niestatek*, inc. „Prędzej kto wiatr...”; *Zapust*; *Niebytność*, inc. „Takem rozumiał...”; *O swej pannie*; *Pszczola w bursztynie*; *Cuda miłości*; *Do galerników*; *Do trupa*; *Na krzyżyk na piersiach jednej panny*; *Cuda miłości*; *Desperacja*].

Morsztyn Z., *Wybór wierszy*, oprac. J. Pelc, Wrocław 1975, BN I/215 [stąd: wstęp; *Votum*; *Na pożegnanie*; *Pieśń w ucisku*; *Myśl ludzka*; *Emblemata: 38., 41., 44., 47., 113.*].

Naborowski D., *Poezje*, oprac. J. Dürr-Durski, Warszawa 1961 [stąd: *Cień*; *Krótkość żywota*; *Na oczy królowny angielskiej*; *Do złej baby*; *Pieśń ad imitationem Horacyjuszowej ody „Beatus ille qui procul negotiis”*].

Opaliński K., *Satyry*, oprac. L. Eustachiewicz, Wrocław 1953, BN I/147 [stąd: I,1; I,3; III,8].

Pasek J.Ch., *Pamiętniki*, oprac. W. Czapliński, Wrocław 1979, BN I/62.

Potocki W., *Wiersze wybrane*, oprac. S. Grzeszczuk, Wrocław 1992, BN I/19 [stąd: *Transakcja wojny chocimskiej*; *Żywot ziemiański spokojny i szczęśliwy*; *Veto albo nie pozwalam*; *Do ojców Societatis*; *Nierzędem Polska stoi*; *Zbytki polskie*; *Sofista*; *Czuj, stary pies szczeka*].

Szarzyński-Sęp M., *Poezje*, wstęp i oprac. J. S. Gruchała, Kraków 1997 lub M. Sęp-Szarzyński, *Poezje zebrane*, wyd. R. Grześkowiak, A. Karpiński, K. Mrowcewicz, Warszawa 2001 [stąd: *Napis na statwę abo na obraz śmierci*; cykl sonetów; parafrazy psalmiczne: XIX; LXX; CXXX; pieśni: II; V; *Epitafijum Rzymowi*].

Skarga P., *Kazania sejmowe*, oprac. J. Tazbir i M. Korolko, Wrocław 1995, BN I/70 [stąd: *Kazanie wtóre. O miłości ku ojczyźnie*].

Sobieski J., *Listy do Marysieńki*, oprac. L. Kukulski, Warszawa 1973 [list spod Wiednia].

Szymonowicz Sz., *Sielanki i pozostałe wiersze polskie*, oprac. J. Pelc, Wrocław 2000, BN I/182 [stąd: wstęp; *Żeńcy*; *Kotacze*].

Twardowski S., *Nadobna Paskwalina*, oprac. J. Okoń, Wrocław 1980, BN I/87.

LITERATURA PRZEDMIOTOWA

I. PODRĘCZNIKI I SYNTEZY

Borowski A., *Renesans*, Warszawa 1992.

Hernas Cz., *Barok*– nowe wydania po 1996 roku.

Michałowska T., *Literatura polskiego średniowiecza*, Warszawa 2011.
Michałowska T., *Średniowiecze*, Warszawa 1998 – lub nast.
Pelc J., *Barok – epoka przeciwieństw*, Warszawa 1993.
Słownik literatury staropolskiej (Średniowiecze – Renesans – Barok), pod red. T. Michałowskiej, B. Otwinowskiej, E. Sarnowskiej-Temeriusz, Wrocław 1990 – lub nast.
Nowicka-Jeżowa A., *Barok polski między Europą i Sarmacją. Część pierwsza: Profile i zarysy całości*, Warszawa 2009–2011.
Słownik sarmatyzmu, pod red. A. Borowskiego, Kraków 2001.
Witczak T., *Literatura Średniowiecza*, Warszawa 1999.
Ziomek J., *Renesans*, Warszawa 1996.

II. OPRACOWANIA SZCZEGÓŁOWE

Błoński J., *Mikołaj Sęp-Szarzyński a początki polskiego baroku*, Kraków 1968 – i nast.
Chemperek D., „*Umysł przecię z swojego toru nie wybiega*”. *O poezji medytacyjnej Daniela Naborowskiego*, Lublin 1998.
Eustachiewicz M., Majewski W., *Nad lirykami Wespazjana Kochowskiego*, Wrocław 1986.
Gostyńska D., *Retoryka iluzji. Koncept w poezji barokowej*, Warszawa 1991.
Grzeszczuk S., *Błazeńskie zwierciadło. Rzecz o humoryście sowizdrzalskiej XVI i XVII wieku*, Kraków 1994.
Grzeszczuk S., *Nobilitacja Albertusa. Z pogranicza historii i folkloru*, Wrocław 1971.
Grzeszczuk S., *O „Satyrach” Krzysztofa Opalińskiego. Próba syntezy*, Wrocław 1961.
Huizinga J., *Jesień średniowiecza*, tłum. T. Brzostowski, Warszawa 1992.
Jan Kochanowski. Interpretacje, pod red. J. Błońskiego, Kraków 1989.
Karpiński A., *Staropolska poezja ideałów ziemiańskich. Próba przekroju*, Wrocław 1983.
Korolko M., *O prozie „Kazań sejmowych” Piotra Skargi*, Warszawa 1971.
Kotarska J., *Erotyk staropolski. Inspiracje i odmiany*, Wrocław 1980.
Kowalewicz H., *Polska twórczość sekwencyjna wieków średnich*, w: tegoż, *Średniowiecze. Studia o kulturze*, t. 2, Wrocław 1965.
Krzewińska A., *Uwagi o „Ermidzie” – udratyzowanej sielance Stanisława Herakliusza Lubomirskiego*, w: *O dawnym dramacie i teatrze. Studia do syntezy*, pod red. W. Roszkowskiej, Wrocław 1971.
Krzywy R., *Poezja staropolska wobec genologii retorycznej. Wprowadzenie do problematyki*, Warszawa 2014.
Künstler-Langner D., *Idea vanitas, jej tradycje i topoty w poezji polskiego baroku*, Toruń 1996 i nast.
Lektury polonistyczne. Średniowiecze – Renesans – Barok, pod red. A. Borowskiego i J.S. Gruchały, t. 1–3, Kraków 1997–1999 [stąd: studia o utworach zamieszczonych w obowiązkowej liście lektur].
Mrowcewicz K., „*Czemu wolność mamy?*” *Antynomie wolności w poezji Jana Kochanowskiego i Mikołaja Sępa Szarzyńskiego*, Wrocław 1987.
Nawarecki A., *Czarny karnawał. „Uwagi śmierci niechybnej” księdza Baki – poetyka tekstu i paradoksy recepcji*, Wrocław 1991.
Nieznanowski S., *Początki baroku w poezji polskiej*, w: tegoż, *Studia i wizerunki. O poezji sta-*

ropolskiej i jej badaczach, Warszawa 1989.

Nieznanowski S., *Staropolska epopeja historyczna. Kształtowanie się pojęcia, drogi rozwoju*, w: tegoż, *Studia i wizerunki. O poezji staropolskiej i jej badaczach*, Warszawa 1989.

Nowicka-Jeżowa A., *Sarmaci i śmierć. O staropolskiej poezji żałobnej*, Warszawa 1992.

Nowicka-Jeżowa A., *Spotkania w labiryncie. Szkice o poezji Jana Kochanowskiego*, Kraków 2019.

Obremski K., *„Psalmodya polska”. Trzy studia nad poematem*, Toruń 1995.

Ostrowska E., *O artyzmie polskich średniowiecznych zabytków językowych (Bogurodzica, Kazania świętokrzyskie, „Posłuchajcie, bracia miła”)*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Językoznawcze”, Kraków 1967, z. 20.

Koncept w kulturze staropolskiej, pod red. L. Ślęka, A. Karpińskiego i W. Palaka, Lublin 2005.

Pelc J., *Jan Kochanowski. Szczyt renesansu w literaturze polskiej*, Warszawa 2001.

Pelc J., *Słowo i obraz. Na pograniczu literatury i sztuk plastycznych*, Kraków 2002.

Pelc J., *Zbigniew Morsztyn, arianin i poeta*, Wrocław 1966.

Prejs M., *Poezja późnego baroku. Główne kierunki przemian*, Warszawa 1989.

Problemy literatury staropolskiej, pod red. J. Pelca, t. 1–3, Wrocław 1972–1978, [stąd: studia Janusza Pelca, Stefana Zabłockiego, Bronisława Nadolskiego, Edmunda Kotarskiego, Hanny Dziechcińskiej, Stefana Nieznanowskiego].

Przybyła Z., *„Leniwi chłopci” czy „chytrzy kmiecie” w tytule XV-wiecznej satyry?*, „Pamiętnik Literacki” 1980, z. 2.

Rytel J., *„Pamiętniki” Paska na tle pamiętnikarstwa staropolskiego*, Wrocław 1962.

Sokołowska J., *Spory o barok. W poszukiwaniu modelu epoki*, Warszawa 1971.

Stępień P., *Z literatury religijnej polskiego średniowiecza. Studia o czterech tekstach*, Warszawa 2003.

Szczerbicka-Ślęka L., *W kręgu Klio i Kaliope. Staropolska epika historyczna*, Wrocław 1973.

Śnieżko D., *Mikołaj Sęp Szarzyński*, Poznań 1996.

Wojtkowska-Maksymik M., *„Gentiluomocortigiano” i „dworzanin polski”. Dyskusja o doskonałości człowieka w „Il Libro del Cortigiano” Baldassarra Castiglione’a i w „Dworzanie polskim” Łukasza Górnickiego*, Warszawa 2007.

Woronzak J., *Studia o literaturze średniowiecza i renesansu*, Wrocław 1993.

Wydra W., *Polskie pieśni średniowieczne. Studia o tekstach*, Warszawa 2003.

Ziomba K., *Jan Kochanowski jako poeta egzystencji. Prolegomena do interpretacji „Trenów”*, Warszawa 1994.

Literatura uzupełniająca

Dla Studentów szczególnie zainteresowanych problematyką zajęć do wykorzystania w przyszłej pracy zawodowej.

LITERATURA PODMIOTOWA

Baryka P., *Z chłopca król*, w: *Dramaty staropolskie. Antologia*, oprac. J. Lewański, t. 4, Warszawa 1964.

Bielski M., *Komedyja Justyna i Konstancyjej*, w: *Dramaty staropolskie. Antologia*, oprac. J. Lewański, t. 1, Warszawa 1959.

Bolesławiusz K., *Przeraźliwe echo trąby ostatecznej*, wyd. J. Sokolski, Warszawa 2004.

Chrestomatia staropolska. Teksty do roku 1543, wyd. W. R. Rzepka i W. Wydra, Wrocław 1995

i nast.

Dramat liturgiczny, w:*Dramaty staropolskie. Antologia*, oprac. J. Lewański, t. 1, Warszawa 1959.

Frycz Modrzewski A., *O poprawie Rzeczypospolitej*, w:tegoż, *Dzieła wszystkie*, pod red. K. Kumanieckiego, t. 1, Warszawa 1953.

Grabowiecki S., *Rymy duchowne*, oprac. K. Mrowcewicz, Warszawa 1996.

Helikon sarmacki. Wątki i tematy polskiej poezji barokowej, oprac. A. Vincenz, Wrocław 1989, BN I/259.

Kochanowski J., *Dzieła polskie*, oprac. J. Krzyżanowski, t. 1, Warszawa 1966[stąd: *Zuzanna;Szachy;Muza*].

Kochanowski J., *Poematy okolicznościowe*, oprac. R. Krzywy, Warszawa 2018 [stąd: *Zgoda; Proporzec albo Hołd pruski*].

Kochanowski J., *Z łacińska śpiewa Słowian Muza. Elegie, foricenia, liryki*, tłum. L. Staff, wstęp Z. Kubiak, Warszawa 1982.

Kochanowski P., Tasso T., *Gofredabo Jeruzalem wyzwolona*, oprac. S. Grzeszczuk, Warszawa 1968.

Korczyński A., *Wizerunk złocistej przyjaźni zdrady*, wyd. R. Grzeškowiak, Warszawa 2000.

Lubomirski S.H., *Poezje zebrane*, wyd. A. Karpiński, Warszawa 1995–1996 [stąd: *Tobiasz wyzwolony;Eklezjastes;Poezje Postu Świętego*].

Lubomirski S.H., *Rozmowy Artaksesa i Ewandra*, wyd. J. Dąbkowska-Kujko, Warszawa 2006 [stąd: rozmowy 3., 10., 12.].

Miaskowski K., *Zbiór rytmów*, wyd. A. Nowicka-Jeżowa, Warszawa 1995.

Mistrz Wincenty Kadłubek, *Kronika polska*, tłum. i oprac. B. Kürbis, Wrocław 1992, BN I/277.

Morsztyn H., *Światowa rozkosz*, wyd. A. Karpiński, Warszawa 1995.

Morsztyn J.A., *Utwory zebrane*, oprac. L. Kukulski, Warszawa 1971.

Opaliński Ł., *Wybór pism*, oprac. S. Grzeszczuk, Wrocław 1959, BN I/174 [stąd: *Poeta nowy;Coś nowego*].

Orzechowski S., *Wybór pism*, oprac. J. Starnawski, Wrocław 1972, BN I/210 [stąd: *List do Commendioniego* oraz orientacja w tematyce i gatunkach prozy].

Proza polska wczesnego renesansu, oprac. J. Krzyżanowski, Warszawa 1954 [stąd:*Historycja Aleksandra*].

Rozmowy, które miał król Salomon mądry z Marchołem grubym a sprośnym, w:*Rozmowy Salomona z Marchołem*, tłum. i oprac. M. Eder, Wrocław 2014.

Rozmyślenia dominikańskie, w:„*Cały świat nie pomieściłby ksiąg*”. *Staropolskie opowieści i przekazy apokryficzne*, wyd. W. R. Rzepka, W. Wydra, wstęp M. Adamczyk, Warszawa 1996.

Sarbiewski M.K., *Liryki*, tłum. T. Karyłowski, oprac. M. Korolko i J. Okoń, Warszawa 1980.

Sarbiewski M.K., *Wykłady poetyki*, tłum i oprac. S. Skimina, Wrocław 1958 [stąd: *O poincie i dowcipie*].

Stanisław ze Skarbimierza, *Kazanie o wojnie sprawiedliwej i niesprawiedliwej*, w:tegoż, *Mowy wybrane o mądrości*, oprac. M. Korolko, Kraków 2000.

Śmierci z Mistrzem dwojakię gadania... Nieznany drukowany przekaz „Rozmowy Mistrza Polikarpa ze Śmiercią” z 1542 r., wyd. W. Wydra, Poznań 2018.

Twardowski K., *Lekcje Kupidynowe*, oprac. R. Grzeškowiak, Warszawa 1997.

Twardowski K., *Łódź młodzi*, wyd. R. Grześkowiak, Warszawa 1998.
Twardowski K., *Pochodnia Miłości Bożej*, wyd. K. Mrowcewicz, Warszawa 1995.
Wysoki umysł w dolnych rzeczach zawikłany. Antologia polskiej poezji metafizycznej epoki baroku, oprac. K. Mrowcewicz, Warszawa 1993 i nast.
Zimorowic J. B., *Sielanki nowe ruskie*, oprac. L. Szczerbicka-Ślęk, Wrocław 1999, BN I/287.
Zimorowic Sz., *Roksolanki*, oprac. L. Szczerbicka-Ślęk, Wrocław 1983, BN I/73 – lub tegoż, *Roksolanki*, wyd. R. Grześkowiak, Warszawa 1999.

LITERATURA PRZEDMIOTOWA

Abramowska J., *Ład i fortuna. O tragedii renesansowej w Polsce*, Wrocław 1974.
A Companion to Renaissance Poetry, ed. by C. Bates, London and New York 2018.
Andrzej Frycz Modrzewski i problemy kultury polskiego odrodzenia, pod red. T. Bieńkowskiego, Wrocław 1974.
Baczewski S., *Szlachectwo. Studium z dziejów idei w piśmiennictwie polskim (druga połowa XVI wieku – XVII wiek)*, Lublin 2009.
Bieńkowski T., *Antyk w literaturze i kulturze staropolskiej (1450-1750). Główne problemy i kierunki recepcji*, Wrocław 1976.
Biernat z Lublina a literatura i kultura wczesnego renesansu w Polsce, pod red. J. Dąbkowskiej-Kujko i A. Nowickiej-Struskiej, Lublin 2015.
Borek P., *Od Piławiec do Humania. Studia staropolskie i wizerunki*, Kraków 2005.
Borek P., *Ukraina w staropolskich dziurach i pamiętnikach: bohaterowie, fortece, tradycja*, Kraków 2001.
Bystron J. S., *Dzieje obyczajów w dawnej Polsce. Wiek XVI–XVIII*, t. 1–2, Warszawa 1994.
Curtius E. R., *Literatura europejska i łacińskie średniowiecze*, tłum. A. Borowski, Kraków 1997 i nast.
Czechowicz A., *Różność w rzeczach. O wyobraźni pisarskiej Wacława Potockiego*, Warszawa 2008.
Człowiek średniowiecza, pod red. J. Le Goffa, tłum. M. Radożycka-Paoletti, Warszawa 1996.
Delumeau J., *Cywilizacja odrodzenia*, tłum. E. Bąkowska, Warszawa 1993.
Czytanie Jana Andrzeja Morsztyna, pod red. D. Gostyńskiej i A. Karpińskiego, Wrocław 2000.
Delumeau J., *Grzech i strach. Poczucie winy w kulturze Zachodu XIII–XVIII w.*, tłum. A. Szymanski, Warszawa 1994.
Dobrym towarzyszom gwoli. Studia o „Forceniach” i „Fraszkiach” Jana Kochanowskiego, pod red. R. Krzywego i R. Rusnaka, Warszawa 2014.
Dziechcińska H., *Kobieta w życiu i literaturze XVI i XVII wieku*, Warszawa 2001.
Dziechcińska H., *Świat i człowiek w pamiętnikach trzech stuleci: XVI–XVII–XVIII*, Warszawa 2003.
Grześkowiak R., *Dialogi dzieł dawnych. Studia o intertekstualności literatury staropolskiej*, Gdańsk 2018.
Guriewicz A., *Kategorie kultury średniowiecznej*, tłum. J. Dancygier, Warszawa 1976.
Guriewicz A., *Kultura i społeczeństwo średniowiecznej Europy. Exempla XIII wieku*, tłum. Z. Dobrzyński, Warszawa 1997.
Hanusiewicz M., *Pięć stopni miłości. O wyobraźni erotycznej w polskiej poezji barokowej*, War-

szawa 2004.

Hanusiewicz M., *Święte i zmysłowe w poezji religijnej polskiego baroku*, Lublin 1998.

Heers J., *Święta głupców i karnawały*, tłum. G. Majcher, Warszawa 1995.

Inspiracje platońskie literatury staropolskiej, pod red. A. Nowickiej-Jeżowej i P. Stępnia, Warszawa 2000 [stąd studia: A. Kuczyńskiej, M. Hanusiewicz, P. Stępnia, A. Nowickiej-Jeżowej].

Jan Kochanowski. Z dziejów badań i recepcji twórczości, oprac. M. Korolko, Warszawa 1980.

Kaczmarek M., *Sarmacka perspektywa sławy. Nad „Wojną chocimską” Wacława Potockiego*, Wrocław 1982.

Kłoczowski J., *Młodsza Europa. Europa Środkowo-Wschodnia w kręgu cywilizacji chrześcijańskiej średniowiecza*, Warszawa 1998.

Koehler K., *Stanisław Orzechowski i dylematy humanizmu renesansowego*, Kraków 2004.

Krzywy R., *Poezja staropolska wobec genologii retorycznej. Wprowadzenie do problematyki*, Warszawa 2014.

Krzywy R., *Sztuka wyborów i dar inwencji. Studium o strukturze gatunkowej poematów Jana Kochanowskiego*, Warszawa 2008.

Künstler-Langner D., *Człowiek i cierpienie w poezji polskiego baroku*, Toruń 2000.

Lasocińska E., *„Cnota sama z mądrością jest naszym żywotem”. Stoickie pojęcie cnoty w poezji polskiej XVII wieku*, Warszawa 2003.

Lasocińska E., *Epikurejska idea szczęścia w literaturze polskiej renesansu i baroku. Od Kallimacha do Potockiego*, Warszawa 2014.

Le Goff J., *Kultura średniowiecznej Europy*, tłum. H. Szumańska-Grossowa, Warszawa 1970.

Lenart M., *Patavium, Pawa, Padwa. Tło kulturowe pobytu Jana Kochanowskiego na terytorium Republiki Weneckiej*, Warszawa 2013.

Literatura polskiego baroku w kręgu idei, pod red. A. Nowickiej-Jeżowej, M. Hanusiewicz, A. Karpińskiego, Lublin 1995 [stąd studia: K. Obremskiego, J.K. Golińskiego, M. Wichowej, J. Kotarskiej, A. Karpińskiego, A. Nowickiej-Jeżowej].

Literatura staropolska w kontekście europejskim, pod red. T. Michałowskiej i J. Ślaskiego, Wrocław 1978.

Mazurkiewicz R., *Polskie średniowieczne pieśni maryjne*, Kraków 2002.

Michałowska T., *„Ego Gertruda”. Studium historycznoliterackie*, Warszawa 2001.

Michałowska T., *Mediaevalia i inne*, Warszawa 1998.

Michałowska T., *Poetyka i poezja. Studia i szkice staropolskiej*, Warszawa 1982.

Mrowcewicz K., *Trivium poetów polskich epoki baroku: klasycyzm – manieryzm – barok. Studia nad poezją XVII stulecia*, Warszawa 2005.

Partyka J., *„Żona wyćwiczona”. Kobieta pisząca w kulturze XVI i XVII wieku*, Warszawa 2004.

Pawlak W., *De eruditionecomparanda in humanioribus. Studia z dziejów erudycji humanistycznej w XVII wieku*, Lublin 2012.

Pawlak W., *Koncept w polskich kazaniach barokowych*, Lublin 2005.

Pliszka M., *W onirycznym teatrze. Sen w poezji polskiego baroku*, Siedlce 2015.

Prejs M., *Oralność i mnemonika. Późny barok w kulturze polskiej*, Warszawa 2009.

Raubo G., *Barokowy świat człowieka. Refleksja antropologiczna w twórczości Stanisława Herakliusza Lubomirskiego*, Poznań 1997.

Raubo G., *Światło przyrodzone. Rozum w literaturze polskiego baroku*, Poznań 2006.

Rusnak R., *Elegii ksiąg czworo Jana Kochanowskiego. W poszukiwaniu formuły zbioru*, Warszawa 2019.

„*Sława z dowcipu sama wiecznie stoi...*”. *Prace ofiarowane Pani Profesor Alinie Nowickiej-Jeżowej z okazji pięćdziesięciolecia pracy naukowej*, pod red. M. Hanusiewicz-Lavallee i W. Pawlaka, Lublin 2018.

Sokolski J., *Bogini, pojęcie, demon. Fortuna w dziełach autorów staropolskich*, Wrocław 1996.

Sokolski J., *Lipa, Chiron i labirynt. Esej o „Fraszkach”*, Wrocław 1998.

Sokołowska J., *Dwie nieskończoności. Szkice o literaturze barokowej Europy*, Warszawa 1978.

Stanisław Herakliusz Lubomirski – twórca i dzieła, pod red. A. Karpińskiego i E. Lasocińskiej, Warszawa 2004.

Staropolskie Arkadie, pod red. J. Dąbkowskiej-Kujko i J. Krauze-Karpińskiej, Warszawa 2010.

Studia porównawcze o literaturze staropolskiej, pod red. T. Michałowskiej i J. Ślaskiego, Wrocław 1980.

Tatarkiewicz W., *Historia estetyki. Estetyka średniowieczna*, t. 2, Warszawa 1989.

Teusz L., „*Bolesna Muza nie Parnasu Góry, ale Golgoty...*”. *Mesjady polskie XVII stulecia*, Warszawa 2002.

Trościński G., *Pieśń o Krzyżu i jej nieznanym późnośredniowiecznym przekaz. Z zagadnień polskojęzycznego zasobu literackich pozdrowień Krzyża*, „*Pamiętnik Literacki*” 2015, R. CVI, z. 1.

Ulewicz T., *Iter Romano-ItalicumPolonorum*, Kraków 1999.

Ulewicz T., *Sarmacja. Studium z problematyki słowiańskiej XV i XVI wieku*, Kraków 1950.

Ulewicz T., *Zagadnienie sarmatyzmu w kulturze i literaturze polskiej (problematyka ogólna i zarys historyczny)*, Kraków 1963.

Ullmann W., *Średniowieczne korzenie renesansowego humanizmu*, tłum. J. Mach, Łódź 1985.

Wiązanie sobótkowe. Studia o Janie Kochanowskim, pod red. E. Lasocińskiej i W. Pawlaka, Warszawa 2015.

Wespazjan Kochowski. W kręgu kultury literackiej, pod red. D. Chemperka, Lublin 2003 [stąd studia S. Nieznanowskiego, K. Meller, E. Kauer].

Wilczek P., *Literatura polskiego renesansu*, Katowice 2005.

W przestrzeni Południa. Kultura Pierwszej Rzeczypospolitej wobec narodów romańskich: estetyka, prądy i style, konteksty kulturowe, pod red. M. Hanusiewicz-Lavallee, t. 2, Warszawa 2016, *Kultura Pierwszej Rzeczypospolitej w dialogu z Europą. Hermeneutyka wartości*, pod red. A. Nowickiej-Jeżowej.

Wśród krajów Północy. Kultura Pierwszej Rzeczypospolitej wobec narodów germańskich, słowiańskich i naddunajskich: mapa spotkań, przestrzenie dialogu, pod red. M. Hanusiewicz-Lavallee, t. 1, Warszawa 2015, *Kultura Pierwszej Rzeczypospolitej w dialogu z Europą. Hermeneutyka wartości*, pod red. A. Nowickiej-Jeżowej.

oprac. Grzegorz Trościński

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej